

UZASADNIENIE

M. F. oskarżony został, z oskarżenia prywatnego, o to, że: działając umyślnie, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w okresie nie później niż 29. lutego 2016r pomówił Krajowe Stowarzyszenie (...) z siedzibą w K., w którego imieniu działa Prezes M. M. (1), o takie postępowanie i właściwości, które mogłyby poniżyć je w opinii publicznej i narazić na utratę zaufania, w ten sposób, że w redakcji dziennika Echo Dnia (...) w K. udzielił wywiadu, którego treść następnie została opublikowana w dniu 29. lutego 2016r w formie artykułu w środkach masowego komunikowania na portalu internetowym (...) (http: (...) - 25 tysięcy-złotych - pożyczki –straci-majątek-szokująca-historia) o tytule za „25 tysięcy złotych pożyczki straci majątek? Szokująca historia” zawierającym nieprawdziwe informacje dotyczące umowy pożyczki nr (...) z dnia 15 września 2006r zawartej przez Krajowe Stowarzyszenie (...) z B. S. i przebiegu prowadzonego postępowania egzekucyjnego spowodowanego brakiem zapłaty zadłużenia przez B. S., następującymi wypowiedziami: Zabrali mi wszystko. W krótkim czasie pozbawili mnie dorobku całego mojego życia ; To też było dla nich mało. Poszli jeszcze dalej. Postanowili pozbawić minie domu wraz z ziemią o wartości 478 tysięcy złotych. Łącznie chcą ograbić mnie z majątku na kwotę 678 tysięcy złotych na poczet 20 tysięcy złotych kredytu z (...):

- W okresie nie później niż 29 lutego 2016r pomówił Krajowe Stowarzyszenie (...) z siedzibą w K., w którego imieniu działa Prezes M. M. (1) o takie postępowanie i właściwości, które mogłyby poniżyć je w opinii publicznej i narazić na utratę zaufania, w ten sposób, że w redakcji dziennika Echo Dnia (...) w K. udzielił wywiadu, którego treść następnie została opublikowana w dniu 1 marca 2016r w nr 49(2005) dziennika Echo Dnia (...) na pierwszej stronie gazety w formie artykułu o tytule „ Wziął niewielki kredyt. Zabiorą 800 tysięcy złotych?” zawierającym nieprawdziwe informacje dotyczące umowy pożyczki nr (...) z dnia 15 września 2006r zawartej przez Krajowe Stowarzyszenie (...) z B. S. i przebiegu prowadzonego postępowania egzekucyjnego spowodowanego brakiem zapłaty zadłużenia przez B. S.;

- w okresie nie później niż 25. marca 2016r pomówił Krajowe Stowarzyszenie (...) z siedzibą w K., w którego imieniu działa Prezes M. M. (1) o takie postępowanie i właściwości, które mogłyby poniżyć je w opinii publicznej i narazić na utratę zaufania, w ten sposób, że w G. – miejscu zamieszkania – udzielił wywiadu, którego treść następnie została opublikowana w dniu 25 marca 2016r w formie artykułu w środkach masowego komunikowania na portalu internetowym (...) ((...) o tytule za „wziął niewielki kredyt. Zabiorą 800 tysięcy złotych?” zawierającym nieprawdziwe informacje dotyczące umowy pożyczki nr (...) z dnia 15 września 2006r zawartej przez Krajowe Stowarzyszenie (...) z B. S. i przebiegu prowadzonego postępowania egzekucyjnego spowodowanego brakiem zapłaty zadłużenia przez B. S., następującymi wypowiedziami: Dowiedziałem się że cały mój sprzęt został sprzedany w komisie w K. za ponad 40 000 złotych. A przecież był wart 200 tys złotych. Nie mam już żadnego długu. 25 tys kredytu kosztowało mnie grubo ponad 200 000 złotych

tj. o czyn z art. 212 § 2 kk w zw z art. 12 kk.

Sąd Rejonowy w Kielcach wyrokiem z dnia 9 października 2018 roku (sygn. akt II K 1265/16) uznając, że M. F. dokonał zarzuconych mu czynów:

I. na podstawie art. 66 § 1 kk i art. 67 § 1 kk postępowanie karne w stosunku do oskarżonego M. F. o przestępstwo z art. 212 § 2 kk w zw z art. 12 kk. warunkowo umarzył na okres 2 (dwóch) lat próby;

II. na podstawie art. 67 § 3 kk orzekł wobec oskarżonego M. F. nawiązkę na rzecz Krajowego Stowarzyszenia (...) z siedzibą w K. w wysokości 1000 zł (tysiąc złotych);

III. na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 prawo o advokaturze (tj. Dz.U. z 2002 Nr 123 poz 1058 ze zm.) zasądził od Skarbu Państwa (Sąd Rejonowy w Kielcach) na rzecz adwokata M. S. 885,60 zł kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oskarżonemu M. F. w postępowaniu sądowym;

IV. na podstawie art. 629 kpk zasądził od oskarżonego M. F. na rzecz Krajowego Stowarzyszenia (...) z siedzibą w K. 2028 zł. kosztów procesu.

Apelacje od tego wyroku wniosły obie strony.

Obrońca oskarżonego zaskarżył wyrok w całości podnosząc zarzut błędu w ustaleniach faktycznych polegającego na ustaleniu, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwala na przypisanie oskarżonemu zarzucanego czynu podczas, gdy wypowiedzi oskarżonego nacechowane były emocjonalnie, ale mieściły się granicach dozwolonej krytyki, a nadto były wyrazem niezadowolenia i sprzeciwu wobec bezprawnych zachowań podejmowanych przez organ egzekucyjny.

Skarżący wniósł o zmianę wyroku i uniewinnienie oskarżonego oraz o zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

Oskarżyciel prywatny (reprezentowany przez adwokata D. M.) zaskarżył wyrok w całości na niekorzyść oskarżonego podnosząc zarzut błędu w ustaleniach faktycznych polegającego na uznaniu, że stopień winy oskarżonego i społeczna szkodliwość czynu nie są znaczne, a nadto postawa oskarżonego, jego właściwości i warunki osobiste oraz dotychczasowy sposób życia uzasadniają przypuszczenie, że będzie on przestrzegał porządku prawnego, w szczególności zaś nie popełni przestępstwa. Na skutek tych błędów Sąd zastosował wobec oskarżonego instytucję warunkowego umorzenia postępowania w sytuacji, gdy ustalone przez Sąd okoliczności popełnienia czynu, sposób działania oskarżonego, jego motywacja, świadomość bezprawności podejmowanych działań, a także ich skutki oraz czynniki związane z sobą oskarżonego przemawiają – zdaniem skarżącego – za przyjęciem wniosków przeciwnych.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

Sąd odwoławczy zważył, co następuje:

Żadna z apelacji nie jest zasadna.

I. Co do apelacji obrońcy oskarżonego:

1. Fakt popełnienia czynu zarzucanego w akcie oskarżenia jest ponad wszelką wątpliwość udowodniony. Treści wypowiedzi oskarżonego zostały utrwalone w przekazach medialnych. Faktów tych skarżący nie kwestionuje.
2. Nie są też kwestionowane ustalenia Sądu pierwszej instancji co do tego, że poza kredytem w kwocie 25.000 złotych zaciągniętym u pokrzywdzonego przedmiotem egzekucji był też znacznie większy kredyt zaciągnięty przez oskarżonego (w rzeczywistości przez jego konkubinę) w jednym z banków. Tak więc przedmiotem egzekucji była znacznie większa kwota i nie wynikająca z zadłużenia u pokrzywdzonego/ oskarżyciela prywatnego, lecz z zadłużenia w banku.
3. Stąd też Sąd pierwszej instancji, wbrew twierdzeniom apelacji, słusznie ustalił, że oskarżony w swoich krytycznych wobec pokrzywdzonego wypowiedziach postawił zarzuty w części nieprawdziwe, wypełniające przesłanki przestępstwa pomówienia. Zarzut błędu w ustaleniach faktycznych zawarty w apelacji (art. 438 pkt. 3 k.p.k.) – nie jest więc zasadny.
4. Emocjonalność wypowiedzi oskarżonego i jego sprzeciw wobec (w części) bezprawnych działań organu egzekucyjnego (komornika) – nie stanowi podstawy przyjęcia tezy o dozwolonej krytyce, skoro w rzeczywistości krytykowany mógł być jedynie organ egzekucyjny a zarzuty postawione w wypowiedzi oskarżonego pokrzywdzonemu były – jak wyżej wykazano (pkt. 2 i 3) – po części nieprawdziwe.
5. Owa emocjonalność wypowiedzi i subiektywne poczucie krzywdy stanowiły natomiast, między innymi, podstawę ustaleń Sądu pierwszej instancji co do (stosunkowo niewielkiego) stopnia zawinienia i społecznej szkodliwości

czynu dokonanego przez oskarżonego, czego wynikiem było warunkowe umorzenie postępowania karnego wobec oskarżonego.

6. Nie ma więc podstaw do uznania zasadności apelacji obrońcy oskarżonego, a co za tym idzie – zmiany lub uchYLENIA zaskarżonego wyroku na tej podstawie.

II. Co do apelacji oskarżyciela prywatnego:

1. Skarżący (słusznie) skupia się na ustaleniach dotyczących stopnia zawinienia, stopnia społecznej szkodliwości czynu oraz kwestii istnienia – lub nieistnienia – pozytywnej prognozy kryminologicznej, bowiem inne przesłanki warunkowego umorzenia postępowania karnego: niekaralność oskarżonego, oczywistość okoliczności popełnienia czynu oraz zagrożenie karą – są oczywiście spełnione (art. 66 k.k.).

2. Sąd pierwszej instancji (słusznie) podkreślił w uzasadnieniu wyroku (k. 623) poziom wiedzy i wykształcenia oskarżonego, jego brak orientacji co do powodów podejmowania kolejnych czynności egzekucyjnych oraz subiektywne poczucie krzywdy po części uzasadnione sprzecznymi z prawem działaniami organu egzekucyjnego. Te czynniki niewątpliwie rzutują na ocenę stopnia zawinienia.

3. Istotnym w ocenie stopnia zawinienia jest także dowód z opinii biegłych lekarzy psychiatrów (k. 374 - 375 tom II akt sprawy), w której określono stopień rozwoju oskarżonego oraz wskazano na zaburzenia nerwicowe (depresyjno – lękowe). Oskarżony wyrażnie, co wynika także z innych dowodów, w tym jego wyjaśnień, ogniskuje zarzuty na organie egzekucyjnym nie rozróżniając (odmiennych) podstaw egzekucji, nie dostrzegając wielości wierzycieli oraz nie rozumiejąc skutków własnych, nieporadnych i nieprzemyślanych działań (których następstwem było wszczęcie kosztownej egzekucji komorniczej).

4. Wskazane wyżej okoliczności w połączeniu z subiektywnym poczuciem krzywdy, zasadnie zostały przez Sąd pierwszej instancji uznane za ograniczające stopień zawinienia i pozwalające na przyjęcie, że nie był on w przypadku oskarżonego – znaczny. Sąd odwoławczy pogląd ten podziela.

5. Odnosnie ustaleń dotyczących stopnia społecznej szkodliwości czynu oskarżonego Sąd pierwszej instancji (słusznie) uznał, że wyrok potwierdzający fakt popełnienia zarzucanych czynów, wypełniających przesłanki przestępstwa z art. 212 § 2 kk a więc stwierdzający zasadność procesowego stanowiska oskarżyciela prywatnego, jest ważkim faktem niwelującym ewentualne szkody dotyczące wizerunku pokrzywdzonego.

6. Dla oceny stopnia społecznej szkodliwości czynów popełnionych przez oskarżonego istotny jest też fakt, że wypowiedzi jego zostały przez publikatory powielone w sposób bezrefleksyjny, bez – koniecznego i zasadnego w przypadku odpowiedzialnych mediów – potwierdzenia faktów w innych źródłach oraz poprzedzenia publikacji uzyskaniem (i opublikowaniem) stanowiska strony krytykowanej (tu pokrzywdzonego). Rzetelne zweryfikowanie zasadności zarzutów oskarżonego zawartych w jego wypowiedziach przed ich opublikowaniem, niewątpliwie rzutowałoby – i to znacząco – na społeczne oddziaływanie a więc i społeczną szkodliwość działań (wypowiedzi) oskarżonego.

7. Oskarżony, zważywszy na wskazany wyżej poziom jego wykształcenia, społecznego obycia i orientacji w prawnej sytuacji dłużnika kilku wierzycieli, nie mógł w pełni przewidzieć skutków swoich emocjonalnych, opartych na subiektywnym poczuciu krzywdy a przy tym w części zasadnych – co do działań organu egzekucyjnego – wypowiedzi. Bezrefleksyjna publikacja tych wypowiedzi w środkach masowego przekazu z wielokrotnością stopień ich społecznej szkodliwości. Za skutek ten jednak oskarżony nie może być do końca odpowiedzialny zważywszy na, dotyczące jego osoby, fakty wyżej przytoczone. Stąd też sąd odwoławczy podziela stanowisko Sądu pierwszej instancji odnośnie do ustalenia, że stopień społecznej szkodliwości czynów oskarżonego nie był w tym przypadku znaczny.

8. Nie ma też podstaw do kwestionowania istnienia pozytywnej prognozy kryminologicznej co do oskarżonego. Nie jest on osobą zdemoralizowaną. Nie jest też piniaczem skarżącym się na różne, czy wręcz wszelkie instytucje.

Będące przedmiotem rozpoznania w tej sprawie jego wypowiedzi wynikały z konkretnej sytuacji i podyktowane były po części subiektywnym, w części zaś – zasadnym, zważywszy na naganne działania organu egzekucyjnego – poczuciem krzywdy. Nie ma w tej sytuacji przesłanek do twierdzenia, że oskarżony w przyszłości nie będzie przestrzegał porządku prawnego, skoro przedmiotowe jego działanie było wynikiem konkretnej sytuacji w jakiej się znalazł.

9. Zarzuty skarżącego co do błędu w ustaleniach faktycznych Sądu pierwszej instancji nie są więc zasadne a co za tym idzie – nie ma podstaw do zmiany lub uchylenia zaskarżonego orzeczenia na tej podstawie.

Jak wykazano w rozważaniach wyżej przytoczonych, obie wniesione apelacje nie są zasadnymi. W tej sytuacji sąd odwoławczy, nie znajdując też podstaw do zmiany lub uchylenia zaskarżonego wyroku także niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów (art. 439 kpk i art. 440 kpk) – w oparciu o przepisy art. 437 § 1 kpk i art. 456 kpk – utrzymał zaskarżony wyrok w mocy.

Ustanowionemu z urzędu obrońcy oskarżonego sąd przyznał od Skarbu Państwa wynagrodzenie (516,60 zł) stosownie do przepisów § 17 ust. 2 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U.2016.1714).

Oskarżyciel prywatny nie wniósł o zasądzenie na jego rzecz kosztów związanych z postępowaniem odwoławczym – więc sąd odwoławczy rozstrzygnął, że ponosi je w tej części oskarżyciel prywatny.

Co do oskarżonego, zważywszy na brak majątku i trudną sytuację materialną, sąd odwoławczy zwolnił go od kosztów (art. 624 § 1 kpk) należnych Skarbowi Państwa.

SSO Bogusław Sędkowski